N:o 9
1939

Uusi HUOMEN

»ÄLKÄÄ ANTAKO TULEN SAMMUA«

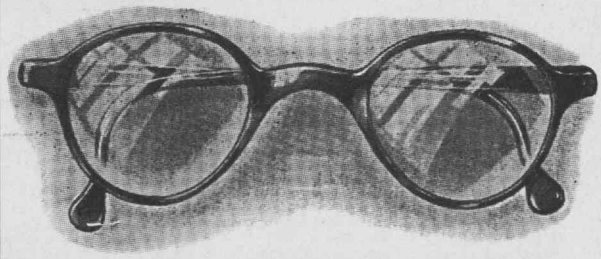

INSTRUMENTARIUM

Karjalank. 10 VIIPURI Puhelin 450

Silmälasia, sairaanhoito-välineitä ja ihonhoitoaineita

T:mi Aino Grön
KANGASKAUPPA
Viipuri, Kolikkoinmäki,
Suurikatu 18. Puh. 29 69

Erittäin kaunis valikoima naisten kesäkankaita

Fritz Stauffer Oy.
MEIJERILIIKE
VIIPURI, Kannaksenkatu 18
Puh. 2247, 4019, 1693 ja 4166

Suosittelemme hyvin lajiteltuja *Maito- ja Ruokatavaramyymälöitämme* eri puolilla kaupunkia.

Uusi Huomen

Isänmaallis-Kansallinen Naistenlehti

Toimiston osoite: Helsinki, Neitsytpolku 7, puhelin 64 159.

Tilaushinnat: 1/1 vsk. 40:—, 1/2 vsk. 25:— ulkomaille 60:—.

Ilmoitushinnat: 1/1 sivu 1200:—, 1/2 sivu 700:—, 1/4 sivua 400:—, 1/8 sivua 250:—.

KULTAINEN KARHU OY.

VIIPURI — Repolankatu 6

Puh. kassa 3 55, yleisö ja vaihtimest. 28 77

Suosittelemme täydellistä PAPERITARVIKE- JA KIRJAVARASTOAMME

VIIPURIN KIRJAKAUPPA Oy.
VIIPURI, Torkkelinkatu 18
Puh. 10 62 ja 42 31

Edullinen *sekatavaroiden* ja *herkkujen* sekä *hedelmien* ostopaikka on

Tmi KERTTU OIKKONEN
VIIPURI. Pellervonk. 11. Puh. 28 66.
Linnankatu 20. Puh. 23 97.

T:mi J. A. RISSANEN
VAATETUSLIIKE
Viipuri

Pääliike: Pohjolank. 3. Puh. 25 91 ja 27 15
Sivuliike: Punasenlähteentorin varrella, Vaasankatu 25. Puh. 30 57

Suosittelee monipuolisesta varastosta: Naisten, miesten ja lasten päällysvaatteita

Hinnat huokeat!

Varattu.

VIIPURIN NUMERO

Uusi HUOMEN

ISÄNMAALLIS-KANSALLINEN NAISTEN LEHTI

Toimitussihteeri: ELSA VUORJOKI
Taloudenhoitaja: TYYNI LEISIO

HILJA RIIPINEN, päätoimittaja
Toimituskunta:
ELNA HETEMÄKI, VIOLA KUISTIO
ANNA POHJANHEIMO, EEVI SOLANNE
Julkaisija: KUSTANNUS-OY. RASTI

TOIMISTO: Helsinki
Neitsytpolku 7
Puh. 64 159 Klo 10—13
Tilaushinta vsk. 40:—

N:o 9

31. 5. 1939

Ratkaisuja

Tärkeä ratkaisu on tehty, toukokuun kahdentenakymmenentenä viidentenä päivänä. Helsingin raastuvanoikeus on kumonnut sisäministerin alulle paneman syytteen Isänmaallista kansanliikettä vastaan. Kuukausia kestänyt syytevaihe on nyt merkittävässä ratkaisussa. Vapautettu syytteestä. Jonakin aamuna tulee varmaan tieto, että sisäministeri itse on myös vapautettu toimestaan. Tuskin missään muussa maassa kävisi päinsä, että tällaista tehnyt ministeri istuisi paikallaan yhtään päivää. Ja paljon muuta on saatava muuttumaan. Järjellisen johdonmukaisuuden nimessä. Koko hallitus oli sisäministerin "valtioteon" takana viime marraskuussa, jolloin ministeri Kekkonen kielsi monien satojen yhdistysten toiminnan ja sinetöitytti kahdeksantoista lehden toimituksen kieltäen ne ilmestymästä, suljetutti yhdistysten kansliat. Kun näistä oudoista käskyistä ja toimituksista annettiin eduskunnalle selitys, eduskunta hyväksyi ne ja kehoitti hallitusta vielä jatkamaan samoja toimenpiteitä.

Sisäministeri on jatkanut. Valtakunnan voimat on pantu liikkeelle. Yli maan etsitty syyteaiheita Isänmaallista kansanliikettä vastaan. Kokoukset ja juhlat on valtiollisen poliisin avulla kirjoitettu muistiin. Koulut, niiden oppilaat ja opettajat kuulusteltu. Yleensä tehty mitä ihminen ja hallitus voi.

Tulos: Syytteeseen ei ole ollut aihetta. Koko "valtioteko" täysin perusteeton.

Nyt täytyy kysyä: Saako tosiaan tapahtua tässä maassa, että satojen yhdistysten kunnialle käydään, sadat syyttömät ihmiset haastetaan ympäri maata oikeuteen ilman että kunnianloukkaajat asetetaan vastuuseen? Eikö sisäministeri ja siltä kohdalta hallituksen toiminta ole menettänyt arvoansa, luottamuksesta puhumattakaan?

On odotettava kansan johtopäätöstä.

Hallitustoimiensa avuksi laadituttaa hallitus eduskunnalla parhaillaan poikkeuslakeja. Tasavallan suojelulaki, joka juuri on käsiteltävänä, toisi hallitukselle jotenkin rajattomat diktatuurivaltuudet. Hallituksen kanssa poliittisesti eri mieltä olevat kansalaiset ja heidän yhtymänsä jäisivät lainsuojattomiksi hallituksen mielivaltaan. Heidät voitaisiin jopa vangita ilman syytä, heidän kotirauhansa rikkoa. Ja eduskunta tulee lain hyväksymään — on ehkä jo hyväksynyt, kun tämä ilmestyy painosta.

Mutta laki astuu voimaan vasta sitten, jos se ensi eduskunnassa saa 2/3 äänten enemmistön.

Vaaleissa siis tehdään toinen ratkaisu, se, joka riippuu koko kansasta.

Niin tärkeät ovat vaalit. Jokainen ääni voi kääntää suunnan puoleen tai toiseen, jokainen äänestämättä jätetty ääni samoin. Sillä ratkaistaan, jatkuuko kansanrintamasuunta (keskustalais-marxilainen), joka pyrkii poikkeus-

Aili Engelvuori:

OLETKO mukana — !

Aikamme kehittynyt, valveutunut nainen tuntee halua antaa oman, henkilökohtaisen osansa yhteiskunnalleen. Hän tuntee olevansa todellinen, elimellinen osa sitä ihmiskuntaa, joka hänen ympäristössään elää, taistelee ja kärsii. Nainen tuntee myöskin olevansa vastuussa niistä elämän pyhistä leivisköistä, joita luomakunnan Herra on hänen huostaansa uskonut. Hän tietää, että kansakunnan nykyisyys, sen henkiset ja aineelliset arvot muodostavat pääoman, joka on edelleen kehitettynä luovutettava tulevien sukupolvien turvaksi.

Siksi nainen tekee työtä kehittyäkseen ja kehittääkseen myöskin yhteiskuntaansa.

Suomen nainen on yleensä hoitanut leiviskänsä hyvin. Mitä erilaisimmilla elämän aloilla hän kantaa kunnialla elämän kuormaa, miehisen kansalaisen rinnalla. Tällä älköön suinkaan käsitettäkö sitä, että nainen voisi jättäytyä lepoon, laakereilleen. Eihän toki. Me tiedämme, ettei kehityksen pyörä voi seisoa paikallaan, vaan sen kehrä kulkee aina joko eteen- tai taaksepäin. Eikä meillä, nuorella kansalla, ole varaa eikä oikeutta pysähdyttää kehityksemme kulkua. Käsitämme kyllä, miten kaukana olemme siitä päämäärästä, johon pyrimme: Se voimakas, ehyt suomalainen valtio, joka kerran on elävä pohjolan äärillä tervettä, uljasta elämäänsä, on vasta toteutumaton haave. Myöskin kansallinen itsenäisyytemme on alati uhanalainen. Vanhat saalistajat uhkaavat sitä, ja kun vielä lisäksi maantieteellinen asemamme on vaarallinen, niin vaaditaan kansalta itseltään, meiltäkin naisilta, mitä aktiivisinta puolustustahtoa ja valmiutta.

Kansallisen vapautemme lunnaat ovat kalliit, sillä niin kauan kuin suomalainen on taistellut säilyttääkseen omat erikoisuutensa, on häneltä vaadittu jopa veriuhrejakin. Itsenäinen Suomi onkin lannistumattoman tahdon ja rohkeitten, komeitten sankaritekojen luomus. Mutta kuitenkin sisältyy sen syntyhistoriaan mitä häpeällisin tahra, tahra, jota ei ole vieläkään puhdistettu. Muistamme, miten taistellessamme vapaudestamme myöskin veljesveri punasi valkoisia hankiamme, samojen veljesten veri, joitten isät ja esi-isät olivat yhdessä viljelleet hallaisia soitaan ja yhdessä taistelleet kotiensa puolesta. Tuo veren ääni kuuluu yhäkin maasta — varoittavan totisena juuri meille nykyajan naisille.

Kuuletteko tuon äänen, te arvoisat äidit ja vaimot? Ja näettekö myöskin, miten sama pe-

---

laeilla diktatuuriin, vai pääseekö kansallisisänmaallinen suunta kääntämään maan asiat isänmaamme onneksi. Niin suuri on ratkaisu.

Onko tätä varten tehty se mitä voimme? Vielä on aikaa. Mutta jokainen kuluva hetki on kallis.

25. 5. 39.

Aili Engelvuori

tollinen virva, joka houkutteli kunnon kansamme tuolle kaamealle Golgatan tielle, yhäkin palaa soillamme, houkuttelee, kiehtoo! Mitenpä muuten olisi käsitettävä kaikki aikamme erilaiset maanpetokselliset ilmiöt, jotka pulpahtelevat esiin milloin minkinlaiseen valheeseen kiedottuina: Punakapinan johtaja saapi yhä esiintyä kansallemme, mies, jonka tulisi olla maanpetoksesta kuritushuoneessa. Maanpetoksellinen kommunisti tekee kavalaa, röyhkeätä työtänsä kavaltaen isänmaatamme vuosisataiselle vihollisellemme, sukumme surmaajalle. Samanaikaisesti vallassaolijat punovat juonia maan parhaimmiston tuhoksi — — —

Salakyttä, märkähattu karjapaimen vaanii kansaamme, kuten ennen Lemminkäistä Tuonelanjoella!

Herääkö kansamme ajoissa näkemään olot sellaisina kun ne ovat? Liberalismin usvat ovat kietoneet kansan vaaralliseen hämyynsä. Olisi jo aika tuulien tulla ja puhaltaa!

Itsenäinen Suomi on meille isien pyhä perintö. Sen mustaksi mullaksi ovat maatuneet edelliset sukumme, raskaan päivätyönsä päättäneinä. Itsenäinen Suomi on kansallisen kehityksemme elinehto, suomalaisen hengen ainoa pidin. Olemme vastuussa siitä, kukin kohdaltamme, historian lahjomattomalle Jumalalle, vastuussa menneille ja tuleville sukupolville. Ja tulevaisuuden Suomi kangastaakin suurena ja voimakkaana aatoksissamme. Sen kansa elää nykyistään paljoa onnellisempaa elämää, niin Kullervon kansaa kuin olemmekin ja liedon Lemminkäisen verta. Ei kalevaisen kansan aika ole tullut manalle mennä, sillä on vielä paljon suorittamatta tehtäviä.

Yhä elää kansamme keskuudessa liedon Lemminkäisen äiti. Kuulemme, miten mäet mätkyy, norot notkuu hänen touhukkaista askeleistansa, eikä kuulu vaivojen valitusta. Ukko ylijumala heltyi ennen äidin rakkauden edessä ja antoi voitehia, joilla kuollut poika herätettiin eloon. Suuri voimakas Jumala voipi auttaa nykyistäkin, huikentelevaa kansaamme.

Niin, äidit, naiset, tehkäämme mekin voitavamme pelastaaksemme kansamme, kansa, jonka itsekkyys, kateus ja alhainen viha on pirstonut vallasta taisteleviin puolueisiin. Puolueet ovat kansallisen elämän haitallisia kasvannaisia ja hidastuttavat sen tervettä kehitystä. Ei ihmisen arvoa määrää se, minkälaista työtä hän tekee, henkistäkö vai ruumiillista, ei myöskään yhteiskuntaluokka, johon hän kuuluu. Ihminen on saanut ominaisuutensa ja kykynsä luonnon lakien mukaan. Hänen osansa on ainoastaan lahjojen kehittäminen ja niiden käyttäminen Jumalan kunniaksi, luomakunnan onneksi.

Yhteiskuntamme kätkee itseensä paljon sellaista, mikä vaarantaa sitä itseänsä ja ennenkaikkea vahingoittaa ihmistä itseänsä. Olisi pyrittävä vapautumaan kaikesta, mikä tuhoaa ruumistamme tai sieluamme, silloin kohoaisi kansammekin onni ja menestys.

Siksipä naiset, käykäämme kansakuntaa kehittävien ja yhdistävien voimien palvelukseen, isänmaamme pelastamisen tähden. Tehkäämme mekin, kuten ennen Lemminäiti, kootkaamme kansamme, poloinen poikamme. Liittäkäämme luut lihoihin, "kaikk' on paikat kohdallensa".

Kaikki paikat kohdallensa, siinä on palvelevan rakkauden, oikean rakkauden ydin, sen rakkauden ydin, jota kansamme mitä kipeimmin kaipaa tänä onnettomana aikana. Se rakkaus, "joka kaiken voittaa eikä koskaan väsy", kuuluu koko kansallemme eikä pelkästään lähiomaisillemme.

Itsenäinen Suomi, kansallisen olemuksemme elinehto, tulevaisuutemme ainoa turva, kutsuu työhönsä jokaista lastaan. Kullervo-poikamme, Lemminkäis-veljemme tarvitsee apuamme, ethän sitä kieltäne, Suometar-siskoni!

Viipurissa, 27. 4. -39.

— On niin helppo valita hyvien ja kauniitten H M N huonekalujen joukosta

Arv. Naiset!

Runsas valikoima muotihattuja ulkolaisia ja kotimaisia malleja sekä omia valmisteita.

Myös hattukoristeita. Korjauksia suoritetaan sekä valmistetaan hattuja tilauksesta. Tervetuloa tutustumaan.

Muotiliike KIRSTI SUOMAA

Runebergink. 31 puh. 47 270

(Vastapäätä tyttökoulua)

AUNI NUOLIVAARA

haastattelee

VIIPURIN NAISIA

vaaleista, sotapojista, martoista, kätilökodista, musiikista, talousopetuksesta ja matkustuksesta.

Aili Engelvuori

— Ahaa! Päivää! Palaat siis juuri puhujamatkalta Kotkasta! Oliko virkistävä matka?

— Oli kyllä. Väkeä oli paikat mustanaan. Kovaääniset kaiuttivat sanan kaduille asti niille, jotka eivät sisään sopineet. Tohtori Annalakin ihmetteli, kuinka yhdessä kaupungissa oli niin paljon väkeä.

— No miltä tuntuu valtiopäiväehdokkaanaolo?

— Vastaan siihen, että sekin on työtä kansan hyväksi, samaa, jota koko elämäni olen tahtonut tehdä, palvella. Palveleminen on elämäni päätoivomus! — Tyyni, äidillinen hymy kirkasti vakavat kasvot vaalean tukan alla vitivalkean päähineen kehyksissä.

— Ihana vaalilause! Saimme siis naisehdokkaan Viipurista Karjalan läntiseen vaalipiiriimme. Kerrohan nyt, missä olit ennen Viipuriin tuloasi! Täytyyhän ehdokkaasta saada tietoja.

— Kun olin syntynyt ja kasvanut sekä käynyt Helsingissä oppikoulun, suoritin Fredriksstadissa, Norjassa, talouskoulun ja sitten Helsingissä täydet sairaanhoitajataropinnot ja harjoittelut yliopiston klinikoilla, 9 vuotta olin yliopiston korvaklinikalla polyklinikan ja laboratorion hoitajana. Nyt olen ollut täällä Viipurissa OY Yksityissairaalan ylihoitajattarena vuodesta 1928 lähtien.

— Ja sitten kuulut lukemattomiin johtokuntiin!

— Onhan niitäkin. Suomen Sairaanhoitajatarliiton perustajajäsen ja johtokunnan jäsen olen ja sen paikallisyhdistyksen puheenjohtaja täällä. Punaisen Ristin Viipurin yhdistyksen hallituksessa ja sihteerinä olen myös toiminut, Rajaseudun ystävissä, Lastenhuollossa y. m. niinikään.

— Ja mikä nyt enimmän on sydämelläsi?

— Rakkaita ja kalliita asioita on niin paljon: äitiyshuolto, lapset, sairaat, siis kaikki heikommat lähimmäisemme, jotka hoivaamme tarvitsevat. Myöskin on naisasia sinänsä kaikissa kehitysvaiheissaan minulle tärkeä kysymys, semminkin kun naisen ja hänen kauttaan kodin kunto ja siveellisyys on yhteiskunnan tärkein kulmakivi. Kotia, yhteiskunnan sydäntä, tahtoisin kaikin voimin kirkastaa, sitä palvella, sen hyväksi työtä tehdä. Sillä vain hyvä koti on kansamme ja sen tulevaisuuden pelastus.

— Entä suomalaisuusasia?

— Suomalainen Suomi! Se on mielipiteeni. Meidän kulttuurimme on jo siksi kasvanut ja kehittynyt eri aloilla ja tunnettu kotinurkkia etempänäkin, että kannattaa olla kysymys suomalaisesta Suomesta!

Siiri Franssila-Tiainen

— Pyytäisimme saada haastattelua "sanataiteen" vainioilta saamienne vaikutelmien johdosta.

— Viipurin teatterin ajoiltani vv. 1928—31 on minulla mitä mieluisimmat muistot. Teimme siellä hyvässä yhteishengessä vakavana työtä mahdollisimman korkeatasoisen taiteen tulkitsemiseksi. Sen jälkeen olen mielenkiinnolla seurannut — osaksi myös arvostelijan epäkiitollisessa ominaisuudessa — teatteriamme sen sanoakseni käymiskauden aikana, jolloin siihen on sulautunut yhteen kaupungin työväenteatteri. Kuten monella muulla teatterilla on Viipurinkin ollut kestettävänä etevien näyttelijöiden yhtämittaista vaihtumista, lähtemistä uusille työmaille. Kaikesta huolimatta on Viipurissa saatu pitkin aikaa sangen kauniita näyttämöllisiä tuoksia.

— Taiteilijatyönne kohdistuu kai nykyisin etupäässä puhetekniikan ja lausunnan opetukseen?

— Niin, minulla on paljon yksityisoppilaita, m. m. opettajistoa kansa- ja oppikoulumaailmasta.

— Ja sitten Teillä on rakkaat poikanne.

— Niin ovat, uljaat sotapoikani. He ovat kovin innostuneet kuorolausuntaan, niin että esitämme runoja jopa 60 miehen voimalla. Meillä on Karjalan Kaartin lausujat, Ilmatorjuntarykmentin sekä Kenttätykistörykmentti 2:n lausuntakuorot. Olemme käyneet läpi Kalevalan päärunot valikoiden niistä sopivimmat kohdat. M.m. "Sammon ryöstö" on suurenmoinen lausujien sekä kuulijoiden mielestä. Olemme esiintyneet sotilaitten omissa tilaisuuksissa ja juhlissa sekä Rintamamiesten, Marttojen ja Viipurin viimekesäisessä kulttuurijuhlassa. Tämä toiminta saa aikaan nuorissa sotilaissa ihmeellistä heräämistä: jokunen Sven Dufva voi tulla vartavasten kotiini tuollaisen herättävän tilaisuuden jälkeen tekemään omantunnonkysymyksen: "Onko ihan totta, että minustakin yksityisesti voi olla isänmaalle hyötyä?" — Ja moni lukumies riveissämme uskoo minulle, että hänelle Kalevala oli koulussa pölyttynyt muinaistarusto, mutta nyt se elää värikästä, järkyttävää elämää kansallisesti heränneen nuoren miehen sielussa.

— Kuinka johduitte tähän sytyttävään työhön asevelvollisten kesken?

— Ensin mieheni minua kehoitti hankkimaan ohjelmaa poikiensa tilaisuuksiin, ohjelmaa, joka heitä itseään kehittäisi ja virkistäisi. Ja siitä alusta on työni laajentunut. Tavaton rakennustyö siinä kyllä on, ennenkuin jokin määrä analyysiä, tekniikan vaatimuksia, taideteoksen henkeä ja kauneutta on saatu poikien käsitykseen astumaan. Aliupseerikoulun analyysitunneilla herää kova halu puheenkehittämiseen yleensä ja taiteen tulkintaan myöskin. Kuoroissa on tietenkin joka äänen väri, vire ja väre, korostus, sanan poljento määrättävä, tutkittava ja harjoitettava moneen kertaan. Ja sitten näyttelemme myöskin.

— Tahtoisin kysellä vielä paljonkin. Mutta on tyydyttävä vain pyytämään vielä jotain lausuntoa ja toivomusta Teiltä, rakas kapteeninrouva, persoonallisesti toisille naisille.

— Tahtoisin kohdistaa pyyntönäni viipurilaisille, maamme suurimman varuskuntakaupunkimme asukkaille, että heiltä riittäisi yhä enemmän huomiota, arvostamista ja tukemista maan puolustuslaitokselle ja rajaseututyölle!

Verna Jäämeri

— Halloo! Tämä olisi haastattelu. Tahtoisimme kuulla hammaslääkärin katsomuksia nykyaikaan.

— No minä annan niitä. Hammaslääkäri on kaleeriorja, joka on kahleilla kiinnitetty kaleerilaivaansa, nim. hammaslääkärin tuoliin. Tämä on kyllä hyvin kiintoisaa orjuutta, koska meitä aina rikastuttaa ja huvittaa nähdä tuolissa kaiken kansan tyypit: prinssit, papit, laulajattaret, kauppiaat, lapset, isät, äidit — kaikki! Kaikkien juuret saamme tutkia.

— No sitten niistä mieliaatteista! Onnittelen Kunniamarttaa! Marttojen 40-vuotisjuhlassahan sait sen kunniakutsun. Yhäkö martat ovat sydämelläsi?

— Kyllä vain. Ja mitä kiintoisinta onkin ollut seurata tätä valtaisaa naistyötä sen eri vaiheiden läpi. Nyt juhlittuaan jo aika tarmokasta ikäkauttaan sen olisikin lähdettävä puskemaan uusiin, päättäviin uomiin. Sen on saatava kansa tajuamaan, että naisen kotityö on ammatti, joka on saava ammattikoulutuksen. Eihän autonajajaakaan lasketa rattiin kiinni, ennenkuin hänellä on hyvä suorituspaperi ansaittuna. Samoin jokainen muu työ vaatii oppiaikansa. Perheenäidin työ ei myöskään ole niin helppo, että sen osaa opettelematta. Siis: ei ainoatakaan tyttöä saa laskea vihille, ennenkuin hänellä on vähintäin 4½ kuukauden kodin-, lasten- ja äitiyshoitokoulutuksen paperit kunnossa. Miksi? Siksi, että Suomessa kuolee joka päivä yksi synnyttäjä. Ja vuodessa meillä kuolee yli 6000 pikkulasta. Tällaiseen kuolevaisuuteen on suurimpana syynä tietenkin tietämättömyys, kykenemättömyys äitiysasioissa ja kodinhoidossa yleensä.

— Siis mitä sanot toivotuksena Suomen naisille?

— Toivon maahamme parannetut kotiolot! Syntyjät ja synnytetyt hyvään hoitoon ja eloon! Uusia lapsia lisää. Syntyväisyys suureksi! Kymmenen vuoden päässä olkoon kansamme vähintäinkin 8-miljoonainen! Onhan meillä soita, elämme niillä viljelyksillä. Ja sitten ei kansamme nenälle niinkään hypitä!

— Ja kuinka nyt raskit jättää tämän vanhan synnyinkaupunkisi ja oman kotisi Rautatiekatu 37?

— Kaikkihan nämä kadut ovat minun katujani, talot minun talojani ja Viipurin virheet ja tuhmuudet minun tuhmuuksiani, joita saan hävetä. Kovaa on lähtö, mutta — Nyt minulla onkin kiire! Näkemiin!

— Hyvästi! Kiitoksia paljon! Terveisiä Kersti Bergrothille!

Signe Lybeck

— Hyvää päivää, rakas neiti Lybeck! Nyt haastattelemme Viipurin naisia, jotka ovat tehneet työtä paikkakuntansa hyväksi, siis Teitäkin. Oikein viihtyisä paikka tämä yksityishotellinne. Kaikki, jotka ovat täällä olleet, kehuvat tätä siisteimmäksi ja kodikkaimmaksi paikaksi, missä väsynyt matkamies voi päänsä kallistaa. Tätä kuulutaan mainostavan ulkomaillakin. Oletteko kuulleet siitä?

— No, olenpa todellakin.

— Oletteko kauankin jo työskennellyt tällä alalla lähimmäisten hyväksi, tuttujen ja tuntemattomien iloksi?

— Tässä puuhassa olen ollut n. 17 vuotta. Tässä minulla on matkustajia varten viisitoista huonetta, seurustelusali sekä sitten henkilökunnan ja oma huoneeni.

— Mutta paikkakunnalla tiedetään, ettei tämä työala ole Teidän ainoanne.

— Olen ollut muissakin toimissa. Käytyäni tyttö- ja kauppakoulun olin Sellgrenin liikkeen konttorissa ja kassassa. Mutta tämä ala ei voinut minua tyydyttää, tahdoin toimia persoonallisesti kanssasisarieni hyväksi. Se oli minulle henki ja elämä. Lähdin kätilöopistoon Helsinkiin 1½ vuodeksi. Sieltä palattuani sain aikaan yksityisen synnytyskodin Kocklin—Lybeck, joka sitten hoidossani toimi 15 vuotta. Koko tällä ajalla se ei nauttinut mitään avustusta. Kumminkin se pysyi hyvässä, kodikkaassa kunnossa. Vuokrasopimusten takia en saanut sitten enää huoneistoa samaan paikkaan enkä muuallakaan v. 1922, joten aloin pitää tätä yksityishotellia. Äitejä ja pikkulapsia en kumminkaan voinut unohtaa. Koetin edelleen toimia heidän hyväkseen, m.m. hankkimalla kätilöille Viipurin kätilöyhdistyksen kassan turvin virkistyskodin Kuokkalaan, ihanalle paikalle merenrannalla. Tämä lepokoti, Mansikkaoja, on ottanut asukkejaan vastaan jo 12 vuoden ajan. Juuri tänä keväänä valmistuu siellä uusi huvilarakennus, jossa on tarjona lepääjille 33 huonetta. Ne ovat jo kaikki tilatut.

— Ja Te siis puuhasitte tuon kaiken alun perin?

— Kyllä. Ja joka viikonloppuna käyn siellä tervehtimässä lepääjiäni ja nauttimassa petäjien välistä näkyvästä merestä ja mitä hienoimmasta hiekkarannasta. Kronstadtin kupoolit häämöittävät kaukaa vastapäätä. On ihanaa saada huolehtia toisista ihmisistä.

— Kuinka suuri oli tuo synnytyskotinne Suokadulla?

— Enimmäkseen siellä oli meillä 9 paikkaa. Joka vuosi hoidimme yli 100 synnyttäjää.

— Ihmisrakkautta ja liikeneroa samassa persoonassa! Täytyy ihmetellä voimianne ja tarmoanne! Ja mitä tahtoisitte nyt lausua ter-

vehdykseksi kanssasisarillenne tämän haastattelun lopuksi?

— Toivoisin, että naiset kannattaisivat naisten perustamia ja johtamia laitoksia ja liikkeitä, tukisivat toisiaan sekä aattein että käytännöllisin avuin. Meidän naisten on hoivailtava toisiamme, mehän parhaiten ymmärrämme kanssasisartemme tarpeet!

Ella Pitkänen

— Tahdotteko, rouva Pitkänen, Viipurin Marttayhdistyksen puheenjohtajana, kertoa meille jotain marttatyöstä sekä toiveistanne sen johdosta!

— Vuosisadan vaihteessa, jolloin venäläinen sorto uhkasi tukahduttaa suomalaisen hengenviljelyksen, syntyi monenlaista vapaata kansalaistoimintaa, jonka tarkoituksena oli kansan syvien rivien henkisen ja taloudellisen hyvinvoinnin edistäminen, ja sen ohella — ehken juuri päätarkoituksena — kansallistunnon kohottaminen ja kansan herättäminen sortoa kestämään ja vastustamaan. Eräs näissä merkeissä alkaneista toimintamuodoista on myös marttatyö.

Viipurissa alettiin tehdä marttatyötä samanaikaisesti kuin se pantiin alulle pääkaupungissakin. Niinpä Viipurin Marttayhdistys viettikin jo viime huhtikuussa 40-vuotisjuhlaansa. Yhdistys toimi aluksi vain Viipurin kaupungissa, mutta levitti sittemmin työkenttäänsä myös maaseudulle ja siten pani alulle sen erittäin voimaperäisen marttatoiminnan, jota nykyisin Karjalan Marttapiiriliiton johdolla Karjalan kannaksella ja koko Etelä-Karjalassa niin monipuolisesti suoritetaan.

Maaseutuyhdistysten muodostuttua itsenäisiksi ja saatua johtoelimiksi piiriliitot, ensin kaksikin, Etelä-Karjalan ja Kannaksen Marttapiiriliitot, jotka sittemmin yhtyivät Karjalan Marttapiiriliitoksi, alkoi Viipurin Marttayhdistys toimia tavallisena paikallisyhdistyksenä kaupungin ja esikaupunkien perheenemäntien keskuudessa.

Työtä on suoritettu monella tavoin. Ompeluseurat, erilaiset kotitalouden eri aloja koskevat kurssit, lasten maatalouskerhotyö j.n.e. ovat tavallisimmat työmuodot. Lyytikkälän siirtolapuutarhahankkeen toteuttamisen laskee Viipurin M.-yhdistys suursaavutuksiinsa.

Viime aikoina on toiminta yhäti vain vilkastunut, mikä osoittaa, että yhdistyksen työtä kaivataan ja että se voi toiminnallaan edelleenkin marttatyön alkuunpanijain toiveitten mukaisesti vaikuttaa "kotien kautta isänmaan hyväksi". Tärkeätä vain on, että innostus ja harrastus edelleenkin säilyisivät ja että yhä useammat perheenemännät tulisivat mukaan marttatyöhön.

Samoin rohkenisin toivoa, että Viipurin kaupunki ja eräät liikelaitokset, jotka tähänkin tullessa ovat auliisti tukeneet yhdistyksen työtä, voisivat korottaa avustussummiaan, jotta yhdistyksen toimintaa voitaisiin tehostaa ja monipuolistaa.

Hellin Sivori

— Terve! Minne matka ja mitä kuuluu?

— Nämä Torkkelin puut ovat ihanat hennossa verreydessään! Ja neljä villihanhiparvea olen tänään nähnyt lentävän pohjoiseen.

— Samoin on nuorisoparvesi lentänyt!

— Niin on. Hyvältä tuntuu, kun oppilaskokeet taas ovat ohi.

— Montako lukkaria sait valmiiksi tänä keväänä?

— Kolmetoista, minun onnenlukuni. Kaikkiaan oli meillä oppilaita yhteensä Kirkkomusiikkiopistostossa, Nuorison musiikkiopistossa ja Kansankonservatoriossa hiukan yli 200.

— Ja sinä pieni nainen, joka näytät pikku tytöltä, olet kaikkien näiden arvoisten laitosten johtaja?

— Olen sattumalta, rakkaan puolisoni jättämänä perintönä, viran saanut.

— Emil Sivorin nimi onkin tuttu kautta Suomen. Ja onko siinä perää, että ulkomaillakin on kirjoitettu, kuinka hän oli meillä ensimmäinen kansanlaulujen kerääjä, joka sovitti koruttomaan kansanlaulusävyyn ja vei ne taidemusiikin piiriin?

— Kyllähän hänestä sellaista kirjoitettiin.

— Mikä olisi Sinun mielitoiveesi kaiken kuorojen ja urkujen pauhun keskellä?

— Se, että saisin olla enemmän äiti, enemmän lasteni kanssa. Ja haluaisin myös ennättää lukea!

— Lapsukaisesi kuuluvat olevan musikaalisia, semminkin Sirpa tyttö,

— Täytyy myöntää, että Sirpa on. Toivottavasti hän perii isänsä taitoja.

— Kuinka Sinä oikein löysit sen isä Sivorin?

— Istuin oppilaana tässä samassa musiikkiopistossa ja sieltä löysin johtajan. Saimme vain liian lyhyen ajan viettää yhdessä, liian nuorena jäin kahden pikku orvon kanssa maailmaan.

— Minne nyt menet kesällä — niin, ja mikä olisi sitten se kärpänen?

— Menen huvilaan Säiniölle ensin ja sitten toivon saavani kiinni kesäkärpäsen, pikku mökin meren rannalta. Ja mitä harrastuksiin tulee, niin niitä olisi paljonkin, mutta ei ole aikaa harrastaa. Kristillisen taideseuran kirjallisuusilloissa olen ollut mukana uskollisesti. Oli hauskaa, että sen seuran Viipurin osasto sai aikaan hopeaiset ehtoollisvälineet lahjaksi Leppäsyrjän pikkukirkkoon. Lahjaan tulee mukaan myös alttariverho ja liina sekä maljakko kukkia varten. — No nyt on mentävä taas. Näkemiin!

Iida Soininen

— Voi Iida rakas! Tästä Sinun hovistasi pitäisi välttämättä kirjoittaa romaani! Mainiot puitteet tässä ainakin olisi: tuo merenranta heti rinteen alla, suuret kivenjärkäleet rannalla ja pikkuinen uimahuone niiden välissä ikipuitten lomitse nähtyinä. Mutta ennen muuta Sinä itse, rehevä emäntä, tuossa auringonpaisteessa verannalla kastelukannu kädessä olet maalauksellinen. Ja samoin tietenkin suloiset tulppaanit ja krookukset terassilla. No ei luulisi Sinulla muuta työtä olevankaan kuin haaveilla! Kuka tämän kartanon tähän Neitsytniemen nenään on rakentanut?

(Jatk. siv. 130).

ANSIOITUNEITA NAISIA:

ANNI KILJUNEN

"Sotilaskoti-äiti Jumalan armosta."

Kun menimme kerran tässä Vapun edellä käymään Viipurin keskuskasarmin sotilaskotiin, löysimme kodin herttaisen johtajattaren suuren keittiöpöydän ääressä valtaisa pullomeri ympärillään, ratti ja kaatokannu käsissään. Saimme kuulla, että tässä simanvalmistaja juuri täytti simapullonsa: seitsemäntoista koria — niissä jokaisessa 25 pulloa.

Mutta meitä pyydetään käymään johtajattaren kamariin, kukkien ja kudoksien elostamaan huoneeseen. Istumme juttelemaan emännän kanssa ja saamme nauttia hyvää simaa ja muita virvokkeita.

Tiedämme vanhastaan, että harmaapäinen, hiljaisen pidättyväinen rouva *Anni Kiljunen,* on sankaripojan, Jaakko Kiljusen äiti. Siksi viivähtää katseemme kuin varoen nuorukaisen muotokuvassa seinällä ja sen alle asetetuissa viidessä kunniamerkissä. Puhelemme ensin muusta. Toisella seinällä herättää huomiotamme kauniin, mustatukkaisen nuoren naisen muotokuva. Ryhdissä ja pään asennossa on harvinaista uljuutta. Musta yksinkertainen puku ja kaulakroosi antavat meidän ymmärtää, että kuva on vuosikymmenien takainen. Emme malta olla kysymättä, ketä se esittää. Ja emäntämme kertoo ja vastailee innokkaisiin kysymyksiimme.

Tämä on hänen äitinsä, Torstilan hovin nuori emäntä, joka tuotiin häistään Mikkelistä kaksivaljakon vetämissä vaunuissa Joroisiin uuteen kotiin. Vaunuissa nuoren parin mukana istunut pikku sukulaistyttö on myöhemmin kertonut niistä ajoista yksityiskohtia. Pitäjässä oli siihen aikaan paljon hienoja aatelisperheitä, jotka eivät juuri seurustelleet maanviljelijöitten kanssa. Mutta kun sitten liikkui ympäri Suomea ylioppilaslaulajia

keräilemässä konserteillaan varoja ensimmäisen suomalaisen oppikoulun alkamiseksi Helsinkiin, tulivat he matkoillaan Joroisiinkin, ja konsertti joutui pidettäväksi Torstilassa, maanviljelijä Teittisen salissa, joka oli paikkakunnan suurin. Seudun kerma kokoontui. Viimeiseksi astui saliin komea, mustaan silkkiin pukeutunut nuori nainen tummanpunainen ruusu tukassa, hieno kroosi kaulassa. Sekä ylioppilaat että yleisö kuiskailivat ihastuksissaan, kuka tämä vallasnainen oli. Saatiin kuulla, että hän oli Torstilan nuorikko.

Mutta paitsi sitä, että hän oli kaunis, oli hän erinomaisen hyväkin: nälkävuosina hän kokosi orpolapsia kotiinsa, kasvatti ja helli heitä kuin omiaan. Kertojamme muistaa vielä tunteneensa lapsellista mustasukkaisuutta, kun äidin syli oli aina täynnä muita lapsia! Omia oli hänellä kuusi ja kasvattilapsia kymmenen. Kyllä riittikin lapsille maitoa, kun talossa oli 70 lypsävää. Ja isä oli yhtä hyvä köyhiä kohtaan.

Katselemme mielihyvin myös emäntämme isän jaloja piirteitä kuvassa.

Saamme kuulla, että sotilaskodin johtajatar Anni Kiljunen viihtyy erinomaisesti tässä toimessaan, jossa hän nyt on ollut kahdeksan vuotta. Hänestä tuntuu, että hän nyt vasta elämänsä illan kynnyksellä on löytänyt oikean maaperänsä. Sotapojat ovat kuin hänen omia lapsiaan. He ovat välittömiä, kohteliaita, auttavaisia. He kertovat surunsa ja ilonsa "mammalle" tai "rouvalle", kuinka sanat sattuvat. Hänen täytyy välttämättä lähteä heidän kanssaan valokuviin, paraateja katsomaan, hevosia taputtamaan. Ja kun hän liikkuu niillä paikkakunnilla, minne pojat ovat menneet koteihinsa, on hänen käytävä heidän luonaan. Mutta sittenpä huomaammekin, että johtajatar on aina valmis poikiaan auttamaan, koristamaan heidän juhlapöytänsä; huolehtimaan heidän virkistyksestänsä aineellisessa ja henkisessä muodossa. Ja kaikki tapahtuu hiljaisesti, tyynesti, ilman mitään suuria eleitä.

Huomaamattamme olemme joutuneet puhumaan Jaakosta. Saamme katsella suurta kirjeiden, sanomalehtileikkeleiden määrää, jotka kertovat kaikki Jaakosta, "Karjalan rintaman mieskohtaisesti urhoollisimmasta nuorukaisesta", kuten hänen oma päällikkönsä sanoo.

Ja äiti kertoilee pojastaan hiljaisena, alistuneena. Haavoittunut sankaripoika odotti kiihkeästi vanhempiaan paariensa ääreen. "Äiti on täällä, varmasti äiti on jo Antreassa", hän sanoi iltamyöhällä silmät kuumeesta kiiltävinä Pullilan taistelun jälkeen. Mutta kun selitetään, ettei ole tullut sellaista junaakaan, jossa vanhemmat olisivat päässeet tulemaan, jää hän ihmetellen miettimään. Asia oli kumminkin niin, että vanhemmat olivat tosiaankin saapuneet, kenraali Sihvon juna oli tullut ja pysähtynyt ottamaan Jaakon vanhemmat Kallislahdesta. Taistelun pauhussa nämä eivät kuitenkaan löytäneet poikaansa kyllin pian — poika tunsi äidin läheisyyden — ei saanut hyvästiä heittää . . . Toinen poika Antrean kaukaisemmalla rintamalla kuultuaan veljensä Jaakon haavoittuneen, läksi tätä tapaamaan kävellen 25 km. Hänkään ei enää tavannut Jaakkoa elossa, mutta odottamatta löysi vanhempansa sankaripojan jäähtyneen ruumiin ääressä. Savonlinnan kirkon puistossa poika lepää sankarihaudassa.

Me pyydämme nyt saada katsella kodin huoneita. Tapaamme pojat istumassa, lehtiä lukemassa, kahvia nautiskelemassa tai juttelemassa muuten keskenään. Kaikkialla vallitsee siro siisteys ja kodikkuus. Kodin äiti hymyilee pojilleen, ja

(Jatk. siv. 136).

VIIPURI, KARJALAN LUKKO,

vartija itää vastaan

VANHAA VIIPURIA:

Agricolan kirkko, nyk. varuskunnan kirkkona.

Samoin kuin Ruotsi aikoinaan valtasi tämän jo muinoin kuuluisan kauppapaikan itselleen, on itäinen naapurimme himokkaasti halki vuosisatojen halunnut sitä omakseen. Eri puolilta tulevien kulkuväylien yhtymäkohdassa ja erinomaisen satamapaikan äärellä sijaiten se on todellakin tavoittelemisen arvoinen. Siksi onkin Viipuri saanut kärsiä ja taistella enemmän kuin muu Suomi idän vainolaista vastaan. Vain Oulujoen vesistön asukkaat ovat ehkä saaneet tyhjentää aikoinaan saman kärsimyksien ja taistelujen kalkin kuin Viipuri ja siihen kiinteästi kuuluva kannas. Viipurin kohtalo oli kuitenkin katkerin. Repäistiinhän koko Viipurin lääni vuosisadaksi irti muusta Suomesta ja liitettiin Venäjään. Annettiinhan Vanhan Suomen maat venäläisvalloituksen jälkeen heti "lahjoitusmaina" venäläisille ylimyksille. Ja kun talonpojat, joita tällöin pakotettiin yhä raskaampiin työsuorituksiin, koettivat suojella oikeuksiaan, ruoskittiin heitä ja karkoitettiin joukoittain Siperiaan.

Siksi Viipuri ja koko Viipurin lääni paremmin kuin mikään muu Suomen osa tuntee venäläisyyden ja venäläisvallan merkityksen.

Suurta ylivoimaa vastaan sai Viipuri tavallisesti venäläisten hyökätessä taistella. Mutta hetkeksikään eivät sen puolustajat väistyneet. Kun ruotsalaiselta emämaalta pyydettyä apua

UUTTA VIIPURIA:

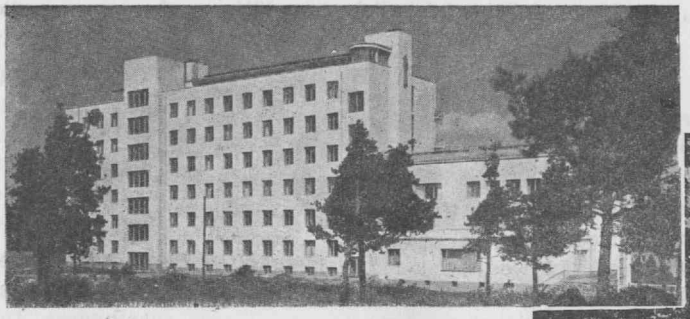

Naistensairaala, joka on samalla Viipurin ja Etelä-Karjalan keskussairaala erikoisalallaan. Valmistui v. 1937.

Viipurin Keskuskirjasto (alh.), rakennettu kauppaneuvoksetar Maria Lallukan testamenttivaroilla. Valmistui v. 1935.

ei saatu, kun anottujen soturien asemasta saatiin vain kehoitus rohkeuteen tai puolustajille lähetettiin jokin pyhimyksen lippu tueksi, silloin siirtyivät koulun penkeiltä pojat kaupungin muureille taistelemaan rinnan partasuuuroiden kanssa. Kannaksen väki riensi apuun, ja näin vuorokausia taistellen, usein moniin aikoihin silmää ummistamatta, saatiin suomalaisen sisun avulla vihollinen kaikkoamaan.

On luonnollista, että puolustajat linnan päälliköstä alhaisimpaan sotilaaseen saakka tunsivat suurta katkeruutta sen johdosta, että emämaa jätti rajan puolustajat täysin oman onnensa nojaan — tehden sen usein omien valtariitojensa vuoksi.

Paitsi sotaista puolustusta on Viipurilla ollut käytävänä ankara suomalaisuuden taistelu täällä hallintaan päässeitä saksalaisia, ruotsalaisia ja venäläisiä vastaan. Tästä taistelusta on Viipuri loistavasti suoriutunut. Nyt on Viipuri täysin suomalainen. Vain muutamat harvat saksalaiset ja venäläiset suvut muistuttavat enää noista ajoista.

Venäläisvallan aikana kannaksen väestö sai suurelta osalta toimeentulonsa venäläisten huvila-asukkaiden kautta, joita suurin määrin eleli loistohuviloissaan tällä puolen rajaa. Osa taas kävi työansiolla rajan toisella puolella, m.m. 30 km:n päässä sijaitsevassa Pietarissa, jossa suomalainen työvoima oli erittäin haluttua. Siitä huolimatta kannaksen väestö oli yhtenä miehenä vapauttamassa Suomea. Suomen itsenäistyttyä ja rajan sulkeuduttua väestö kadotti nämä elämänmahdollisuutensa ja joutui uusissa olosuhteissa suoranaiseen hätään. Mutta samoin kuin se on selviytynyt sodista ja orjuutuksesta, se on vähitellen alkanut selviytyä vaikeasta taloudellisesta tilanteesta suureksi osaksi omin voimin.

Viime aikoina on kuitenkin muukin Suomi alkanut osoittaa erikoista huomiota rajan kiroissa eläviä kohtaan. Se tietää, että auttaessaan rajalla asuvien vaikeata taloudellista asemaa ja turvatessaan sotilaallisesti rajaa se turvaa koko maata. Tämän ymmärtämyksen todisteena on "Rajaseudun ystävien" työskentely rajaseudun asukkaiden elämisen helpottamiseksi. Sitä todistaa myös yli maan voimakkaana aaltona levinnyt kannaksen linnoittamishanke, joka liikuttavan lämmittävänä todistaa kannaksen asujamistolle, että muu Suomi, ymmärtäen rajojen puolustuksen tärkeyden, astuu Viipurin ja kannaksen rinnalle.

Näin Viipuri ja kannas, nyt koko Suomen tukemina, täyttävät jatkuvasti sitä tehtävää, jonka ne vuosisadasta vuosisataan ovat katsoneet oikeudekseen ja velvollisuudekseen.

Elsa Vartiainen.

"KARJALAN KANNAS ON KUNNIAPAIKKA
TAISTELLA EUROOPAN SILMIEN ALLA,
VASTATA SORTOHON VAPAUTUMALLA,
KILPENÄ TORJUA, KALPANA ESTÄÄ.
UUSIKIRKKO SEISOO, KIVENNAPA KESTÄÄ — —."

EINO LEINO: *Karjalan kannas.*

AUNI NUOLIVAARA . . .

(Jatk. siv. 126).

— Lääninarkkitehti Karm tämän aikoinaan rakensi itselleen asunnoksi.

— No ilmankos se onkin niin kodikas. Mitä nuo tytöt tuolla nyt touhuavat? Kylläpä ovat sieviä siniruutuisissa puvuissaan valkoiset esiliinat ja päähineet yllään.

— Siellä on yksi viidestä työryhmästä, "pesijät", vaatteita järjestelemässä.

— Onko teillä täällä kasvitarhakoulu myös?

— Ei ole täällä Viipurissa ollessamme ollutkaan. Talousammattikoulumme ohjelmaan kuuluu etupäässä ruokataloudenhoidon opetusta käytännössä ja tietopuolisesti sekä lisäksi luetaan terveysoppia, pikkulastenhoito-oppia, yhteiskunta- ja puutarhaoppia, kirjanpitoa sekä matematiikkaakin. Mutta aikoinaan kun sisareni Sofia Soinisen ja neiti Helena Nymannin kanssa aloimme Porin kasvatusopillisen talouskoulun v. 1897, oli meillä myös puutarhakursseja, retkeilyjä ja näyttelyitä. Muutettuamme Viipuriin v. 1907 jatkoimme täällä Viipurin Talousammattikoulun nimellä työtämme ilman kasvitarhaa. Ohjelmamme laajeni v. 1909 liinavaateja pukuosastolla. Käsityöosasto jatkui sitten vuodesta 1921 lähtien 2-vuotisena. Lisäksi on meillä ollut hattukursseja, parsintakerhoja ja vapaampaa askartelua, retkeilyä, näytteitä ja näyttelyitä moniakin.

— Olen kyllä kuullut teidän niittäneen I palkintoja Kotiteollisuusyhdistyksen näyttelyissä y.m. Ja voileipänne, joulu- y.m. juhlakoristelunne, kakkunne ja muut herkkunne ovat suoranaisia taideluomia. Aina vain jaksat puuhata!

— Pitää jaksaa! Onhan tuota tullut jaksetuksi tähänkin asti, 42 vuotta! Olemme kuitenkin taas supistaneet ohjelmaamme v. 1932 alkaen, jolloin käsityöosaston jätimme pois, koska uudet Viipurin ammattikoulut silloin alkoivat toimintansa. Rakkaat työtoverini, Sofiasisko ja täti Nyman ovat jättäneet minut jo aikoja sitten yksin kouluni johtoon, mutta monen monet herttaiset opettajatoverit ovat vuosien varrella jakaneet kanssani päivän helteen ja kuorman. Kaikkiaan on koulussani ollut oppilaita yli kolmen tuhannen.

— Ja pirteänä aina jaksat seurata konsertteja, taidenäyttelyitä ja muuta kaunista. Entä ne monet hoidokit ja ottolapset, joita olet vaalinut perheenäsi? Missä he nyt ovat?

— Tässä on heidän ja heidän pienokaistensa kuvia. — Hymyillen Iida Soininen näytteli pitkiä valokuvarivejä ihastuttavan nurkkahuoneensa hyllyillä. Aurinko virtaili sisään elostaen huonerivistön värikkäitä ryijyjä, maalauksia, kukkasia, verhoja. Ihana koti!

Elsa Vartiainen

— Kas! Tämähän sattui hyvin, että tässä väliajalla tapasimme ennen tohtori Annalan puhetta. Mitä Viipurin opettajamaailmaan kuuluu?

— Samaa kuin ennenkin! Vilkasta pyrkimystä kansakoulun uusimpien suuntailujen ja kokeilujen merkeissä. Nuori opettajapolvi muuten on tarmokas myös itsensä kehittämisessä. Tutkintoja suoritetaan, kielet, musiikki, kirjallisuus, jopa kuvaamataiteetkin ovat saaneet opettajiemme joukosta harrastajia ja palvojia. Varsinkin musiikki on täällä Viipurissa etualalla. Nytkin oli "Viipurin Lauluveikkojen" Euroopan matkalla opettajiamme mukana, aivan solisteinakin. Näistä Viljo Hukari antaa yksityiskonserttejakin, tänä talvena Helsingissä ja täällä, kuten tunnettua. Opettaja Ikosen musiikkisaavutukset niinikään ovat päivän puheenaiheena.

— No entä Heimo poikamme, koska nyt tulee miehistä puhe! Ajatella, että lapsesta tuli yleismaailmallinen taituri! Viipurin musiikkikoulutus on mainio!

— Niin on. Ja palataksemme naisiin, on opettaja Henni Turusen nimi vanhastaan Viipurin musiikkimaailmassa tuttu. Pikku laulajattarina nyt täällä voi joka toinen esiintyä eri tilaisuuksissa, niin laulavia on nämä Karjalan lapset.

— Ja karjalainen oppilasaines kai on vilkasta ja lahjakasta?

— On kyllä. Yleensä täällä lasten vilkas herkkyys on ominaisuus, jonka avulla he voivat taipuisasti kiintyä opetettavaan.

— Kauanko olet ollut täällä opettajana?

— Jo 33 vuotta. Täällä olen syntynytkin ja kouluni käynyt. Olin muuten niiden yhdeksän tytön mukana, jotka ensi kertaa kirjoittivat ylioppilaiksi omasta koulusta, Jatko-opistosta, Alina Rehnforsin koulusta. Tämä tapahtui v. 1902. Sitä ennen tytöt kirjoittivat lyseoista.

— Tunnet siis Viipurin riennot hyvin?

— Olen ollut mukana monessa puuhassa täällä, se on totta. Ainahan niitä on ollut yhdistyksiä, lautakuntia ja johtokuntia. Mieliharrastuksenani on ollut kuorojen johtaminen.

— Ja nyt olet kaupunginvaltuustossa IKL:n edustajana.

— Niin, kolmatta vuotta. Sitä ennen olin ollut siellä viitisen vuotta.

— No ja mikä on sitten se kultaisin kärpänen?

— Matkustaminen. Olen ollut Saksassa, Ranskassa, Sveitsissä ja Italiassa, mutta yhä haluaisin päästä, esim. Egyptiin ja Palestiinaan.

— Ja Islantiin?

— Mistä arvasit?

YMÄR. ABDRAHIM
Iso Robertink. 11.
puh. 37 780, 37 627.
Muodikkaita, Huokeita, Kauniita **IKKUNAVERHOKANKAITA.** Takki-, kävelypuku- ja pukukankaita, silkkiä y.m.
Käykää tutustumassa varastoomme!

Armi Klemetti:

Finlandia-kuoron mukana valtameren takana

Queen Maryllä 14/5 — 39.

Minua on pyydetty kirjoittamaan jotain vaikutelmistani matkaltamme. Teen sen, vaikka elämykseni supistuvat verrattain vähiin, koska olen täällä mukana ollut vain mieheni apuna ja seuralaisena, ja hänen sairastellessaan ei minulla ole ollut tilaisuutta paljoakaan liikkua asuntomme seinien ulkopuolella.

Minkälainen on New York kaupunkina? Vaikutelmani siitä on juuri se, minkä sain seisoessani aamun sarastuksessa kannella, laivamme lipuessa hiljaa ja juhlallisesti harmaata taivasta vastaan kohoavien pilvenpiirtäjien ohitse: salaperäisen majesteetillinen, peloittava.

Tämä vaikutelma jäi pysyväksi. Kulkiessani kadulla näiden jättiläisrakennusten välissä tunsin itseni pieneksi ja avuttomaksi. Tämän kivimassan keskellä en nähnyt puistojakaan kuin yhden ainoan, sekin valtava, kuten kaikki muukin tässä kaupungissa, monta kilometriä pitkä. Vaelsin siellä joskus. Oudot linnut sirkuttelivat ja mangoliat kukkivat. Tämä puisto näkyi olevan myös ylhäisön ratsastuspaikka.

Suuresti eroavat ulkoasunsa puolesta New Yorkista Boston ja Washington. New Yorkin tunnukseksi sopisi mielestäni: raha ja vieläkin raha, jälkimmäisten: raha ja kauneus. Mutta näin New Yorkissakin kauneutta, mikä ei unohdu: kaupunki iltavalaistuksessa. Asuimme 21:nnessä kerroksessa, joten oli laaja näköala yli kaupungin. Miljoonien tulien loistaessa pilvenpiirtäjien ikkunoista oli kuin ne olisivat olleet tumman yötaivaan tuikkivia jättiläisvaloja.

Ihana näky oli myöskin maailmannäyttelyalue, varsinkin illalla, jolloin suihkulähteet pantiin käyntiin. Joka minuutti ne muuttivat muotoaan, ja kaikki sateenkaaren värit niissä vaihtelivat. Ei ainoatakaan sähkölamppua ollut koko näyttelyalueella näkyvissä. Milloin valo kohosi maan sisältä nurmikosta, valaisten vieressä olevan puun tarumaiseksi, milloin rakennusten seiniltä pehmeästi valolaattana vilkkuen. Tekolammikoita, suihkulähteitä, kuvanveistoksia valkeitten rakennusten välissä, hauska oli siellä vaellella. Työtä ja rahaa oli uhrattu suunnattomasti, kun tavallinen suomaa neljässä vuodessa oli muutettu tällaiseksi suurenmoiseksi näyttelyalueeksi.

Eri maiden näyttelyistä puhuttaessa muistuu mieleeni Norjan osasto. Se oli kokonaan muutettu merenpohjaksi. Vaelsimme puolihämärässä vihertävässä valossa, päämme päällä kalastajat veneissään nostivat silakkaverkkojaan.

Avajaisistamme muistan pienen tapauksen. Kuoro lauloi "Oi, kallis Suomenmaata", kun huomasin vieressäni minulle tuntemattoman naisen, jolta kyyneleet vierivät pitkin poskia. Ikäänkuin hämillään hän kääntyi puoleeni ja sanoi, ettei voi koskaan tätä laulua kuunnella kyynelöimättä. Tämä oli mielestäni sitäkin liikuttavampaa, kun henkilö oli ruotsia puhuva.

Amerikan suomalaisten kanssa jouduimme paljon kosketuksiin. Eikä vanha isänmaa ollut suinkaan häipynyt heidän mielestään, sen huomasi Finlandia-kuoron konserteissa ja jälkijuhlissa. Mikä innostus loisti heidän silmistään varsinkin jokaisen isänmaallisen laulun kaikuessa ja miten sydämellisesti tulivat puristamaan kättämme ventovieraat kansalaisemme ja kiittivät kyynelsilmin käynnistämme. Monet sanoivat olleensa 30—50 vuotta Amerikassa, mutta syvällä sydämessä oli yhä jäljellä koti-ikävä ja rakkaus syntymämaahan. He sanoivat, että siellä olomme puhalsi uudelleen liekkiin hiljalleen tuhkan alla kytevän tunteen. Heidän rintansa kohosi ylpeydestä, kun laulajapoikiamme ylistettiin ja he saivat lukeutua heidän kansalaisikseen.

Lopuksi haluaisin kertoa eräästä merkittävästä naisesta: orkesterinjohtaja, mus. tohtori Antonia Bricosta. Amerikkahan on ennakkoluuloton maa. Jos nainen on kyvykäs, ei häntä sukupuolensa vuoksi aliarvioida, vaan annetaan tunnustus, kuten miehellekin. Antonia Bricolla on oma orkesteri, n.s. Brico symphony orchestra, jota hän itse johtaa ja joka antaa vuosittain säännölliset konserttinsa Carnegie Hallissa. Nämä konsertit ovat New Yorkin musiikkielämän merkkitapauksia. New Yorkissa ollessamme oli minulla tilaisuus olla läsnä erään tällaisen konsertin kenraaliharjoituksissa Carnegie Hallissa, koska en itse konserttiin voinut saapua. Kun astuin hämärään saliin, näin, että harjoitus oli jo alkanut, sali oli puolillaan hartaita kuuntelijoita. Lavalla

Lempi Jääskeläinen:

Jalo rouva Gunilla ja Viipurin linnan luovutus

Rouva Gunilla Bese, valtaherran ja ritarin Erik Turenpoika Bjelken leski, seisoo Viipurin linnan ritarisalissa ja kuuntelee voutinsa Kustaa Birgerinpojan puhetta, samalla kun itsepäinen hymy väreilee hänen suupielessään. Hän tietää valmistavansa näille tietoviisaille herroille ja ritareille aika yllätyksen ja hänen sydämeensä hiipii pieni vahingonilo, mikä muuttuu hitaasti hämmästeleväksi katkeruudeksi, sitten halveksimiseksi.

Vai tällaisia olivatkin nämä ritarit, joihin jalo Erik Turenpoika oli luottanut. Että he, — hänen kuoltuaan, — tuskin että hautajaishavut oli lakaistu pois porttiholvista, olivat valmiit luovuttamaan linnan. Nämä kurjat pelkurit ja raukat! Kuinka heidän kasvonsa ovat kalpeat ja vavahtelevat pelon, kauhistuksen ja toivon, arkuuden ja päättäväisyyden välillä. Mutta kaiken takana kuultaa varmuus siitä, että kaikki käy heidän laskujensa mukaan. Eihän muuta mahdollisuutta olisi.

Valtionhoitaja Sten Sture nuoremman lähettämä uusi linnanpäällikkö odotti väkineen porttien ulkopuolella — mukanaan pergamenttirullassa määräys ja vahvistus virkaan — mutta rouva Gunilla oli antanut nostaa laskusillan, suljettanut portit ja komentanut jousimiehet valleille valmiina lähettämään nuolisateen, jos tulokkaat aikoisivat ryhtyä ottamaan linnaa väkisin — ja kutsuttanut voudin, alivoudit ja ritarit linnaan neuvottelemaan. Mutta sensijaan olikin vouti Kustaa Birgerinpoika pyytänyt saada esittää pyynnön rouvalle omasta ja ritarien puolesta ja pyyntö oli, että rouva Gunilla avaisi portit valtionhoitajan lähetille ja suostuisi uuteen päällikköön.

Siis heidän mielestään muuta mahdollisuutta ei olisi. Onhan linnan ainoa puolustaja ja käskijä poissa ja kuka muu kuin mies päälliköksi ja lääninherraksi sopisi. Väki oli jumaloinut herra Erik Turenpoikaa ja totellut häntä. Ketä muuta se nyt muka tottelisi. Ei siis Gunilla rouvaa? Ei naista.

Rouvan poskipäihin nousee hitaasti heleä harmin puna, mutta hän pakottaa itsensä rauhalliseksi.

Vouti kuuluu puhuvan edelleen.

"Eripuraisuus ja epävarmuus — jalo rouva — on alkanut saada jalansijaa ja nurina kantautuu alhaalta huovipirtistä ritaritupaan. Pohditaan pitkät illat tilannetta, juostaan sisäpihalle saamaan uusia tietoja vahtimiehiltä, että mitä arvelee valtionhoitajan lähetti — vieläkö suostuu neuvottelemaan hän, joka uhkaa hyökätä ja ottaa linnan väkirynnäköllä", — vouti keskeyttää ja vilkaisee linnanrouvaan, jonka alasluoduilta punertavilta kasvoilta koettaa lukea vastausta. Mutta ei saa. Rouva seisoo supisuorana ja ryhdikkäänä, nojaa kevyesti oikealla kädellään pöytään, samalla kuin vasen leikkii leveässä nahkavyössä riippuvilla avaimilla. Sitten vouti vilkaisee ritareihin.

Mutta rouva sitävastoin ajattelee.

---

seisoi 200-"miehinen" naiskuoro, edessä 100-"miehinen" naisorkesteri, joukossa ehkä kymmenkunnan miessoittajaa. Johtajapaikalla nuorekas, hennohko nainen. Jo kohta ensi tahdeista huomasi, että johtaja hallitsi täydellisesti koneistonsa. Hänen liikkeensä olivat kauniit, joustavat, mutta samalla tarmokkaat ja nasevat. Harjoitettiin juuri Hassen 6-osaista Psalmia, joka on ollut kateissa 200 vuotta ja jonka Brico nyt on ottanut uudelleen esitettäväksi. Hän on antanut painaa yhdestä käsinkirjoitetusta kappaleesta, mikä ainoastaan tästä teoksesta enää oli jäljellä, kaikki nuotit, kirjoituttanut partituurin ja orkesteriäänet. Ehkä voimme Suomessakin sen esittää joskus, sain yhden kuoropartituurin lahjaksi Bricolta. Muuten esitettiin mainitussa konsertissa m.m. myös Händelin Consertto grosso, op. 6. ja Straussin Serenadi.

Antonio Brico on syntynyt Kaliforniassa, isä on italialainen, äiti hollantilainen. Olimme mieheni kanssa kuuntelemassa myös hänen johtajaluokkaansa. Hänellä on sekä mies- että naisoppilaita. Tunnilla opetettiin sointuja korvakuulolta tuntemaan sekä partituurin lukua ja johtamista.

Kas niin — nyt vouti on lopettanut ja pyyhkii kämmensyrjällä hikeä kasvoiltaan, jotka ovat käyneet laikullisiksi niin hyvin paljosta puhumisesta kuin siitä innoituksesta, jolla hän oli koettanut saada sanoihinsa pontta ja vakuuttavuutta.

Nyt ritarit katsoivat toisiinsa — rouva Gunilla tuntee heidän kääntävän sitten katseensa häneen, mutta ei nosta päätään. Mutta he näyttävät kovin varmoilta nämä arvonherrat siitä muka, että nyt on kaikki sanottu ja he perivät tietysti voiton. Että kun minkä asian kokenut mies tietää ja sanoo, luulisi sen jo vähäjärkisenkin naisen uskovan. Että mitä toimitti tuollaisen vaimoihmisen puuttua miesten töihin ja tehtäviin. Hoidelkoon avaimiaan, kirstujaan ja varastoaittojaan, mutta pysyköön poissa linnan asioista, ne kuuluvat miehiselle miehelle. — Ritari Erik oli ollut hentomielinen luovuttaessaan sairasvuoteellaan linnan avaimet emännälleen, muka perintönä. Mikä oikeus hänellä oli antaa sellaista perintöä, joskin se sitä nimellisesti tosin oli.

Ja nyt tulee Sten Sturelta lähetti ja ilmoittaa valtionhoitajan käskynä, että linna on luovutettava hänelle. Mutta Gunilla rouva ei ota sitä kuuleviin korviinsakaan, vaan selittää, että linna on hänen — Erik herra antoi sen hänelle ja hän tulisi kyllä pitämään hallussaan laillisen omaisuutensa, maksoi mitä maksoi. Linnassa oli ruokavaroja ja ammuksia riittävästi monen kuukauden piiritykseen. Ja väki totteli kyllä Erik Turenpojan leskeä, vaikka tämä olikin tanskalainen nainen.

Linnanrouva hymyilee hieman ja on vaiti — kauan vaiti. Ritarisalissa kuuluu liikehtimistä ja kahinaa. Ritarit ja alivoudit alkavat osottaa kärsimättömyyttä, kun valtarouva ei suvaitse antaa minkäänlaista vastausta, vaan seisoo ääneti, rinta raskaasti kohoillen piukan, mustan samettipuvun alla, musta silkkinen leskenhuntu kehystämässä kalpeita, vanhentuneita, mutta yhä vieläkin miellyttäviä, kapeita kasvoja. Nuo kasvot ovat olleet pehmeät ja lapselliset. Nyt viime kuukausina herra Erikin kuoleman jälkeen niihin on ilmestynyt jotakin omituisen kovaa ja kuin katkeraa. Tiedettiin kyllä, että se johtui siitä, että hän suri herraansa, joka puolestaan oli jumaloinut häntä, tätä pientä tanskalaista naista, joka oli nyt astunut herransa paikalle ja tahtoi pitää kaiken sen, mikä kerran oli annettu herra Erikille. Mutta ehkä hän nyt kumminkin oli tullut järkiinsä.

Samassa Gunilla rouva kohottaa päänsä, kiinnittää rauhalliset tummat silmänsä ritareihin ja sanoo.

"Mikäli ymmärsin — ovat jalosukuiset herrat ritarit sitä mieltä, että minun olisi luovutettava linnan avaimet Ruotsin valtionhoitajan omavaltaisesti määräämälle uudelle linnanpäällikölle", hän keskeyttää, päästää syvän huokauksen kuin kootakseen rohkeutta lopulliseen ratkaisevaan iskuun ja nyt karehtii selvästi pilkallinen hymy hänen huulillaan, "mutta herrat ritarit unohtavat, että korkein käskyvalta", taas hän pysähtyy — hän kohottaa päänsä ja nyt säkenöi hänen silmissään katkeruus ja suru, — "kuuluu nyt minulle ja en aio luovuttaa tätä Viipurin linnaa ja lääniä kenellekään toiselle. Se on lahjoitettu aikoinaan minun edesmenneelle herralleni ja hän luovutti sen minulle — niin kauan aikaa kuin haluan sen pitää. Jos joku rohkenee vielä nousta minua vastustamaan tässä asiassa, sen leimaan kapinoitsijaksi ja sellaiselle on varattu tuolla ansaittu rangaistus", hän astuu tyynesti ja arvokkaasti ikkunakomeron pienen lasi-ikkunan eteen ja osottaa sormellaan linnanpihalle paraikaa pystytettävää isoa hirsipuuta.

Salissa on syntynyt kuvaamaton hämmästys. Sitten hiljaisuus. Se on niin syvä ja musertava, että ilmapiiri tiivistyy melkein raskaaksi ja painostavaksi. Tuossa matalassa, tummilla tammipaneeleilla somistetussa huoneessa näyttää ikäänkuin hämärämmältä, vaikka on vasta aamupäivä ja ilma aurinkoinen ja kirkas.

Samassa astuu esille vanhin alivouti, suomalainen Olavi Matinpoika, rehevä ja rokonarpinen sekä tuimakatseinen, raapaisee jalkaa, rykäisee ja huudahtaa käreällä äänellään, vilkaisten käskevästi muihin:

"Eläköön linnanrouva — jalo Gunilla Bese, — eläköön!"

Laimeasti, hölmistyneinä ja vastahakoisesti yhtyvät muut siihen.

Mutta rouva Gunilla kumartaa hieman ja kävelee pää pystyssä, suoraryhtisenä ulos salita rouvastupaan, heittäytyy lähimpään nojatuoliin, peittää kasvot käsillään ja hyrähtää hiljaiseen hyväätekevään itkuun. Jännitys on lauennut.

Ja samana päivänä uusi linnanpäällikkö sai nähdä, mikä häntä odotti. Sillä kun hän väkineen läheni linnaa, lähetettiin häntä kohti nuolisade, joka haavoitti erästä hänen päällikköään.

Piiritys ei myöskään tullut pitkäaikaiseksi. Erik Akselinpojan tornit ja muurit suojelivat kaupunkia — joten Sten Sture nuoremman lähetti katsoi parhaaksi vetäytyä pois Viipurin edustalta ja purjehti takaisin Ruotsiin. Mutta Gunilla rouva sai pitää linnan hallussaan niin kauan kuin halusi ja kunnes hän itse vapaaehtoisesti jätti sen vävylleen, ritari Tönne Erikinpojalle.

Kerttu Seppä:

„Onko maitohampaiden hoito niin tärkeätä?"

kuulee vanhempien sanovan, kun ehdottaa heille, että he huolehtisivat lastensa maitohampaiden hoidosta. Tämä yleinen käsitys johtunee siitä, että maitohampaiden olemassaoloa pidetään vain ohimenevänä ilmiönä. Niitä hoidetaankin vain silloin, kun ne tuottavat vaivaa. Harvoin tuodaan lapsi hammaslääkäriin ennenkuin siihen on suoranainen pakko. Maitohammas on tällöin niin piloilla, ettei löydy muuta keinoa kuin sen poistaminen. Silloin lapsi jo ensi käynnistään saa sellaisen muiston, että on vaikeata saada lasta uudestaan hammaslääkäriin. Vaikka ei tarvitsisikaan ryhtyä hampaan poistamiseen, niin särkevän hampaan käsittelykin on jo sinänsä kipua tuottavaa eikä hoidon lopputulos ole koskaan niin tuloksellinen kuin silloin, jos hammas olisi ajoissa joutunut hoitoon.

Mikä merkitys on maitohampailla?

Ne palvelevat ruumista aikana, jolloin elimistön rakennustyö on voimakkainta ja aineenvaihto vilkkainta. Siis aikana, jolla on ratkaiseva merkitys koko elimistön tulevaisuudelle. Jos ne tällöin ovat sairaita tai puutteellisia, niin aiheuttavat ne sen, ettei kasvava lapsi voikaan käyttää hyväkseen sellaista ravintoa, joka olisi sen silloiselle kehitykselle välttämätöntä.

Toiseksi maitohampaiden puuttuminen tai niiden sairastuminen tuottaa usein vakavia häiriöitä pysyvien hampaiden asennolle. Etenkin maitoposkihampailla ja -kulmahampailla on suuri merkitys pysyvien hampaiden asennoitumiselle. Kuten tiedämme vastaa kutakin maitohammasta sen kohdalle kehittyvä pysyvä hammas. Maitohampaat ovat siis jonkinlaisia paikanpitäjiä pysyville. Pysyvä hammas, ollen maitohammasta leveämpi, vaikuttaa puhjetessaan kiilan tavoin ja venyttää itselleen tarvitsemansa tilan. Jos tällöin joku maitohammas on viallinen tai kokonaan puuttuu, ei tällaista koko hammaskaareen kohdistuvaa venytyskasvua synnykään. Tällöin voi joku pysyvä hammas joutua väärään asentoon sekä hammaskaareen että myöskin vastaavaan hampaaseen nähden vastakkaisessa leuassa. Näin syntyneet väärin asettuneet hampaat ovat aina alttiimpia myöhemmin ilmenevälle hammasmädälle. — Kaiken lisäksi syvälle pilaantuneet ja märkivät maitohampaat aiheuttavat niiden alla olevien pysyvien hampaiden liian aikaisen esille puhkeamisen. Tämä johtuu siitä, että kasvavan pysyvän hampaan ja sen päällä olevan maitohampaan välinen luonnollinen puristus lakkaa, kun maitohammas liian aikaseen pehmenee tai katoaa. Maitohampaan märkiminen vaikuttaa myöskin kiihoittavasti pysyvän hampaan puhkeamiseen, jolloin pysyvä hammas työntyy esille liian pehmeänä ja puutteellisesti kalkkiutuneena sekä osaksi tai kokonaan vailla kiillettä. Tällainen liian aikaseen puhjennut ja puutteellisesti kehittynyt hammas ei kestä hammasmädän vaaraa, vaan tuhoutuu sen uhrina. Ei edes hoitokaan voi sitä pelastaa. — Äsken sanotusta käy siis selville, että terveet maitohampaat ovat hyvin tärkeät pysyvien hampaiden normaaliselle puhkeamiselle, hammasrivistön säännölliseksi muodostumiselle ja koko leukaluun kehittymiselle.

Kolmanneksi. Sairaat, hoitamattomat maitohampaat levittävät tartuntaa pysyviin hampaisiin. On huomattava, että maitohampaissa hammasmätää sairastavista lapsista noin 90 % on saanut tartunnan yhteen tai useampaan pysyvään hampaaseen. Etenkin koskee tämä ensimmäistä pysyvää poskihammasta, joka puhkeaa noin 6 vuoden tienoolla. Tämä hammas on muutenkin hyvin altis tartunnalle, sillä se sijaitsee juuri maitohammaskaaren takana, jolloin se alussa maitohampaita matalampana helposti peittyy ruuanjätteillä ja kaikenlaisella talmalla eikä hammasharjakaan kykene puhdistamaan sitä riittävästi. Jos tämän lisäk-

SALUS SAIRAALA (omist. M. ja I. Rytkönen)
It. Kaivopuisto 23. Oma keskus. Vaihde 20 747—20 748
Kirurgi-, sisätauti- ja synnytysosasto
Hinnat 65—115 mk. Lääkäri potilaan valinnan mukaan.

si sen vieressä on vielä pilaantunut maitohammas, jonka hajoamistilassa oleva pinta suorastaan koskettaa sitä, niin ei ole ihme, että viipurilaisessa kansakoululklinikassa esim. I-luokkalaisten hampaita tarkastaessa usein saa nähdä mainitusta hampaasta vain juuret tähteenä. Mutta tartunta ei leviä pilaantuneesta maitohampaasta yksinomaan jo puhjenneisiin, vaan vielä puhkeamattomiinkin hampaisiin. Tällaista huomataan useinkin pienissä poskihampaissa, jotka kehittyvät, kuten tiedämme, maitoposkihampaiden alla. Tartunta on tällöin suoranaisen kosketuksen kautta johtunut kudosten sisään vielä puhkeamattomaan hampaaseen, joka puhjetessaan voi olla siinä määrin pilaantunut, että se on heti poistettava. Olen todennut sellaisiakin tapauksia, että mainittu hammas vielä kudosten sisällä ollessaankin on niin vaikeasti hammasmädän pilaama, että hammasydinkin on tulehtunut. On selvää, että tällaisten hampaiden hoitaminen tuottaa potilaalle paljon tuskaa ja vaatii hoitajalta suurta kärsivällisyyttä.

Neljänneksi ovat tutkimukset eittämättömästi osoittaneet, että hoitamattomat hampaat ovat suoranaisena vaarana koko elimistölle. Jokainen hammas, jonka hammasydin on tulehtunut tai kuollut, muodostaa pesäkkeen, josta bakteerit ja niiden myrkyt voivat elimistön vastustuskyvyn herpaantuessa joutua vereen ja siten aiheuttaa erilaisia sairauksia, kuten reumaattisia tauteja, yleismyrkytyksiä, tulehduksia munuaisissa, sydämessä, suolistossa j.n.e.

Edellä olen lyhyesti ja pääpiirteissä esittänyt, mitä vahinkoja hoitamattomat maitohampaat voivat elimistölle aiheuttaa. Tämän jälkeen olisi tarkoitukseni selvitellä, kuinka aikaiseen ja miten maitohampaiden hoito olisi järjestettävä. Voidakseni tämän tehdä, on minun ensiksi selitettävä, mitä hammasmätä on ja mistä se johtuu.

Hammasmätä on bakteerien aiheuttama tauti, mutta se ei ole yksinomaan tauti sinänsä, vaan samalla myöskin merkki siitä, että elimistö kärsii tai on aikaisemmin kärsinyt sopivan ravinnon ja hampaiden työn puutetta. Tämä on tieteen nykyinen määritelmä hammasmädästä. Tästä johtuukin, että hampaiden hoito ei enää rajoitukaan yksinomaan hampaisiin, vaan kohdistuu niiden ennakkohoitona

PAPULAN VESITEHDAS Oy.

VIIPURI — Puh. 2346

Suositellaan

V. ILMOLA

LIHAKAUPPA

VIIPURI, KAUPPAHALLI,

MYYMÄLÄ 3. PUH. 910.

Liikkeemme on jo 35 vuotta, tunnetun lahjoittajan Alfred Kordelinin perustamana ja myöhemmin veljensä Vilho Kordelinin jatkamana, palvellut asiallisesti ja rehellisesti asiakkaitaan. Kun se nyt perheyhtiönä jatkaa entisiä hyviä liiketapoja, toivoo se saavansa myöskin sairaalapiirien kannatusta.

Monipuolinen ja laajennettu tavaravalikoimamme, kuten: **KESÄVISTRAT, silkki- ja pumpulikankaat, KERRASTOT, lajirikas SUKKAVARASTO, ERIKOISLIIVIT** hepoittavat valintaanne.

Myöskin **miesten asusteita** saatavana.

Erikoisalennus hoitajattarille.

VILHO KORDELIN Oy.

Pohjolankatu 10 VIIPURI Maalaiskunnan talo.

A. SALONEN

RUOKATAVARAINKAUPPA

VIIPURI, Kauppahalli N:o 44—45

Puhelin 18 44

Myy vähittäin ja tukuttain kautta maan hyviksi tunnettuja *savukala-, kala-, vihannes- ja hedelmäsäilykkeitä*

JUSSI TURPEINEN

VIIPURI

Voi-, Juusto- Säilyke- ja *Leikkelekauppaa* suositellaan

Varattu.

ANSIOITUNEITA . . .

(Jatk. siv. 127).

nämä tervehtivät kohteliaasti johtajatartaan sekä vieraita. Joku lukkari soittaa lurittaa pianoa ja barytoni-maisteri laulaa railakkaasti. Aurinko paistaa sisään ja pelakuut ja verenpisarat kukkivat ikkunoilla. Ai — siellä on vielä ruusuja, kaktuksia ja sineraarioita. Kylläpä kirkkaat kukat vaikuttavat hauskoilta täällä nuorten miesten valtakunnassa. Kysymme heiltä, pitävätkö he kukista. Kyllä, tietysti. Johtuu mieleen äitimuorin ja siskon kukkapenkit ja pelakuut kotona. Ikkunaverhot ja hauskat liinat samoin ovat kotoiset meidän kaikkien mielestä. Juttelemme hetkisen poikien kanssa ja toteamme, että on siunattua, kun on näitä koteja sotapojan polulla. Täällä saa hyvää lukemista ja muuta hyvää ajanvietettä, saa ostaa pikkutarpeita, kirjepaperia ja muuta. Ja täällä vietetään isänmaallisia juhliakin. Ja tämä kodin äiti on aina yhtä ystävällinen ja lempeä.

Kodin seinillä on "kihojen" kuvia ja joitakin muitakin koristeita, on sievä ryijykin, jonkun kodin suosijan sille valmistama. Joudumme käsityökeskusteluihin. Rouva Kiljunen on aina ollut ahkera käsityöihminen. Hän on kutonut paljon kankaita, m. m. 56 ryijyä, joko aivan yksin tai suurimpia toverin auttamana. Aivan nuorena tyttönä hän kävi käsityökoulun Kuopiossa, neidit Ingman, Sahlsten ja Dahlström silloisina opettajinaan.

Mutta jälleen johtuu puhe sotilaisiin, Anni-äidin poikiin. He kuuluivat olevan niin hyviä joka suhteessa. Kun kodin äiti oli sairaana, olivat he onnettomia, lähettivät edustajiaan sairaalaan tervehdyksille ja kukkia tuomaan. Myöskin on rouva Kiljusesta kovin hauskaa käydä muissakin sotilaskodeissa ja niiden kokouksissa. Hän kävi äskettäin Turussa sellaisilla matkoilla, on käynyt useassa ennenkin sekä parissakymmenessä sotilaskodissa tutustuakseen hyvin alaan. Hän pitää tästä reippaasta toiminnasta, suuresta perheestä, sillä nuoresta asti on hän ollut ison talon tyttärenä, sitten emäntänä. Hän on onnellinen saadessaan palvella reippaita, kunnon maanpuolustajia, iloita heidän ilojaan, hoidella heidän pikku vammojaan. Ja kulkutautien aikana hän kuumentaa ämpärittäin hyviä mehuja potilaille, niin että he siitä heti elpyvät. "Rouva Kiljunen on sotilaskoti-äiti Jumalan armosta", lausui everstin puoliso taannoin, "en löydä sanoja, joilla häntä siunaisin ja hänen sopivaisuuttaan tähän paikkaan tulkitsisin." Ja meillä on tiedossa, että upseeristo jakaa täydelleen edellämainitun arvostelun, samoin sotilaskodissa toimivat kaupungin arvoisat naiset.

Lausumme sydämelliset kiitoksemme ja toivotamme sotilaskodin Äidille menestyvää jatkoa, terveyttä, tyytyväisyyttä ja Jumalan siunausta hänen kallisarvoisessa työssään.

Alfons Parviainen Oy.

Suosittelemme runsaasta laatuvarastostamme kankaita, lankoja, peitteitä ja tyynyjä.

❖

Liikkeet:

Viipurissa,
Pohjolankatu 8. Puh. 28-37.

Lappeenrannassa,
Oksasenkatu 8. Puh. 6-87.

myöskin koko elimistöön. Nyt tiedämmekin, että parhain ase taistelussa hammasmätää vastaan on löydettävissä oikeassa ravinnossa ja ravitsemistavassa. On näet jo etukäteen koettavat auttaa hampaistoa, että se kykenisi vastustamaan hammasmätää. Sen vuoksi on hampaiden jo kehitysaikanaan saatava sellaisia rakennusaineita, että luu ja kiille muodostuvat kestäviksi. Tärkeimmät näistä ovat vitaminit ja kivennäisaineet ja niistä taas kalkki- ja fosforisuolat etusijalla mainittavina.

Jatkoa seuraavassa numerossa.

Oikaisu.

Viime numerossa julkaistuun runoon "Suomen naiselle" on tullut muutamia painovirheitä, jotka täten pyydämme oikaista:

1 s. *tuomiotaan*, p. o. *turmiotaan*, 4 s. *ukkosilmat*, p. o. *ukkospilvet* ja *pitkäiseen*, p. o. *pitkäisen*.

Tilatkaa

Uusi Huomen

Tilaushinta
tästä vuoden loppuun vain 25 mk.

ISÄNMAALLINEN NAINEN!

Muista velvollisuutesi eduskuntavaaleissa heinäkuun 1. ja 3. p:nä! Jos olet silloin poissa kotipaikkakunnaltasi, muista ajoissa hankkia vaaliote!

HMN huonekaluja valmistaa ja myy ainoastaan *Huonekaluliike Mikko Nupponen*

HAAKANAN LEIPOMO

Viipuri, Tiiliruukki. Kiviaidankatu 2

J. KUNNAS

VIIPURI

Siirtomaatavaroita, maitoa
ja ruokatavaroita

T:mi M. URSININ SEUR.

RUOKA- ja MAITOKAUPPA

Linnasaarenk. 41

VIIPURI

TARKKUUS-liesi

Päivästä päivään vähillä puilla hyviä tuloksia! **TARKKUUS-liesi** kuuluukin tarkkaan talonpitoon

E. J. & LEINO OY. - Salo

Näyttelyt: **Helsinki,** Keskusk. 7. Puh 39 408. **Viipuri,** Kannaksenk 10 Puh 23 43 ja 26 14. **Tampere,** Aleksanterink. 24 Puh. 60 60. **Turku,** Humalistonk 5 Puh. 48 93.

TAIDEKUDONTA

Helsinki.
Yrjönkatu 7. Puhelin 32 760.

Toimittaa varastosta ja tilauksesta kaikkia kodin sisustuksessa käytettäviä töitä, kuten: huonekalujen päälliskankaita, verhoja, pöytäliinoja, kuvakudoksia, ryijyjä, karvalanka- ja riepumattoja.

Kauniita täyspellavaisia aamiais- ja kahviliinoja.

Äitiysliivimme

ovat tarkoituksenmukaiset ja käytännölliset. Vaihtamalla e t u k a p p a l e t t a voidaan niitä käyttää myös synnytyksen jälkeen. Hinta ainoastaan mk 130:—. Vahva kangas. Hyvä työ. Tilattaessa mainittava vyötärömitta.

O/Y Ea A/B
Helsinki, Bulevardi 3

Jämsän Lottaravintola

ja

KANSALLISTALON MATKUSTAJAKOTI

Huoneet siistit ja ajanmukaiset. — Hinnat kohtuulliset. — Paras laatuaan paikkakunnalla.

LAPUAN LOTTIEN

RAVINTOLA-KAHVILA kunnantalolla sekä KAHVILA Tapiolan talossa rautatieylikäytävän luona.

Hyvää ruokaa, maukkaita kahviannoksia, makeisia, jäätelöä y.m.

RAITTIUS-RAVINTOLA

MATKAILUKOTI SAMPO

(Ent. Raittius-Hotelli.)

Hämeenlinna. Rantakatu 3. Puhelin 204.

KAHVILA

MUSTA KARHU

Pori — Valtakatu 2

tarjoaa asiakkailleen hyvää kahvia viihtyisässä huoneustossaan.
Ulkotilaukset nopeasti puhelimella 990.

Suuri ja kaunis
valikoima

- Leninkejä
- Puseroita
- Kankaita
- Alusvaatteita
- Sukkia y.m.

Tilaustyötä suoritetaan

H. SINERLEHTO
Helsinki, Keskuskatu 6, puh. 28 322

"TALOUS"
margariini

on puolentoista vuosikymmenen aikana tunnustettu edulliseksi pöydässä ja taloudessa

Valmistaa:

Oy. Margariinitehdas Karjala Ab.
VIIPURI. Puh. 15 17 ja 38 26

Kesälaitumillakin
ovat HOKIN laajat varastot käsillänne!

Teidän tarvitsee vain myymälöihimme jättää ostolista tai ilmoittaa puhelimitse tarpeistanne, niin **HOK** toimittaa heti tilauksen kesäasunnollenne. — 100 km:n säteellä Helsingistä saatte vähintään 100 km:n ostokset rahtivapaasti.

Käyttäkää HOKIN kesäpalvelua!

HOK

VALION

voi, maito, piimä ja juusto ovat todellisia

valiotuotteita

sillä ne valmistetaan ja myydään ankaran päivittäisen tarkastuksen alaisina.

SOK-merkki

on takeena siitä, että niin miehen kuin naisenkin pyörä kestää hyvin matkan rasitukset ja että se on lisäksi erittäin kevytkulkuinen sekä siron näköinen.

Myytävänä:

SOK:n jäsenosuuskaupoissa.

Mk 3:—

Helsinki 1939.
Kirjapaino- ja Kustannus-Oy. Liike